

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep.

0032 OSLO

KOMM. OG REG. DEP	
17 JAN 2005	
04 / 2771-83	
Ark	013
Avd.	RA ISSA/MAG

Deres ref. 04/2771-4 MAG

Vår sak 04/02906-016 000558/05
612.0

AK
Oslo, 14.01.2005

NOU 2004:19 HØRING OM DISTRIKTSKOMMISJONENS UTREDNING

Landsorganisasjonen i Norges (LO) mottok brev av 14. oktober 2004 fra statsråd Erna Solberg om ovennevnte sak.

LO viser til sitt innspill til Distriktskommisjonens arbeid av 14. mai 2004. Her trakk vi opp noen overordnede prinsipielle synspunkt, som etter vårt syn må være utgangspunkt i debatten om livskraftige distrikter og regioner.

LO pekte samtidig på den spesielle betydningen som distrikts- og regionalpolitikken har i et likestillingspolitisk perspektiv og at dette derfor må tas med som et viktig aspekt i departementets videre behandling av denne saken.

I LOs høringssvar om distriktskommisjonens utredning, del 1, er våre vurderinger begrunnet i disse overordnede prinsippene. Dette er de hovedhensyn vi mener må legges til grunn for en bærekraftig distriktpolitikk, og som etter LOs syn er nødvendige grep for å ivareta helhetsperspektivet og intensjonen med distriktpolitikken.

I høringrundens del 2 kommer vi tilbake med synspunkt og konkrete innspill vedrørende strukturelle endringer som vil være nødvendig for å ivareta vårt prinsipielle syn.

Innledende kommentarer

LO hadde store forventninger til distriktskommisjonen, og er fornøyd med kommisjonens arbeid. Distriktskommisjonens innstilling er et grundig politisk dokument, og et sterkt forsvar for en langt mer aktiv distriktpolitikk enn den som føres. Innstillingen er derfor et kraftig korrektiv til Regjeringens systematiske svekking av distrikts- og regionalpolitikken, og dokumenterer på solid måte tingenes tilstand.

LO ser positivt på at det skilles sterkere mellom en regional politikk som tar utgangspunkt i at hele landet regionaliseres, og en smalere distriktpolitikk der spredt bosetting, avstandsulemper, nedgang i folketall, primærnæring og utbygging av infrastruktur som ikke styres av markedet settes i fokus. Det er også grunn til å merke seg at et svært bredt flertall i Distriktskommisjonen går inn for et regionalt nivå mellom kommunene og staten, og at regionsnivået skal ha direkte folkevalgt styring. LO ønsker å videreutvikle det norske samfunns demokratiske tradisjoner, gjennom direkte og folkevalgte organer, og går derfor inn for å bygge videre på tre folkevalgte nivåer for å sikre et levende folkestyre.

Ta hele landet i bruk

I en gjennomgang av dagens distrikts- og regionalpolitikk må utgangspunktet være hvordan vi kan videreutvikle en spredt bosetting og levedyktige lokalsamfunn, og bevare en sterk offentlig sektor under folkevalgt kontroll. Dette er sentrale målsettinger som er gjensidig avhengig av hverandre, og som har vært bærende prinsipper i den distriktpolitiske utformingen.

Hovedhensyn som bør ligge til grunn i en gjennomgang av dagens oppgavefordeling og beslutningsmyndighet må være:

- hensynet til innbyggerne
- hensynet til å opprettholde og videreutvikle levedyktige lokalsamfunn
- hensynet til lokalt sjølstyre og folkelig deltakelse
- hensynet til en bærekraftig utvikling
- hensynet til nasjonale mål

Staten har et overordnet ansvar for næringspolitikk, miljø- og ressurspolitikk, samferdselspolitikk, utdanningspolitikk og helse- og sosialpolitikk. Vi mener likevel at regionene og kommunene må få en sterkere styring og makt til utforming av sentrale områder av velferds- og næringspolitikken.

Vitalisering av folkestyret nødvendig

Maktfordelingen i samfunnet vil bli avgjørende for utviklingen av velferdsstaten og demokratiet, og NOU 2003:19 Makt og demokrati, sluttrapporten fra Makt- og demokratiutredningen vil sammen med NOU 2004:19 Livskraftige distrikter og regioner bli sentrale redskap i arbeidet med å stake opp kursen for bærekraftige regioner og robuste lokalsamfunn. En hovedkonklusjon fra maktutredningen er at det representative folkestyret er svekket i alle ledd.

Dagens fylkeskommuner har stått for en vellykket og demokratisk utbygging av den offentlige velferden i Norge, særlig i forhold til videregående skoler og sykehussektoren. Fylkeskommunen er imidlertid tappet for oppgaver etter at staten overtok sykehusene. Det lokale selvstyre er historisk rotfestet i Norge, og har betydd mye for demokratiseringen av samfunnet. Mer sentralstyring og økende markedsrett utgjør en trussel mot denne modellen. Velferdsstatens oppbygging har i stor grad blitt kanalisert gjennom kommunalt og fylkeskommunalt nivå. Kommuner og fylkeskommuner har vært sentrale styringsverktøy, ikke bare for velferdsordninger, men også for sysselsetting og regional fordeling. Det er en rekke oppgaver som er for store til å løses på kommunenivå, og for små for en fornuftig statlig styring. Derfor er det fortsatt behov for et tredje forvaltningsnivå. Debatten om det norske lokaldemokratiet er med distriktskommisjonens innstilling igjen satt på den politiske dagsorden. Dette er en særdeles viktig debatt som må se distriktpolitikken og lokaldemokratiet i en større samfunnsmessig sammenheng. Utredningen kan legge grunnlaget for en reform på linje med formannskapslovene av 1837, og gir en unik mulighet til å revitalisere lokaldemokratiet og folkestyret - og utvide folkestyret i nye og sterke regioner.

Sterke regioner - offensive grep som skal utnytte hele landet

Noen sentrale begreper i utformingen av livskraftige distrikter og sterke regioner er:

- Lokal folkevalgt styring
- En sterk offentlig sektor
- Lokal næringsutvikling
- Lokal ressurstilgang og lokal råderett over naturressursene
- Nasjonal styring
- Bærekraftige lokalsamfunn

Mye av grunnlaget for Norges velstand er bygd på utnyttelse av våre rike naturressurser. For å forvalte de verdiene våre naturressurser er på en bærekraftig måte, og for å sikre at også neste generasjoner får nytte godt av dem må det bo folk i nær tilknytning til ressursene. Målet må derfor fortsatt være at hele landet skal utnytte sine ressurser lokalt.

Bærekraftige forvaltningsnivåer

Målet for regionalpolitikken er å opprettholde bosettingen i alle deler av landet og utvikle bærekraftige og robuste regioner. Vi er inne i en utvikling med en sterk sentralisering av bosettingen i det sentrale hovedstadsområdet, og det trengs derfor en ny og mer samordnet regionalpolitikk. Utvikling av sterke regioner krever koordinert satsing på samferdsel, kunnskap, kultur, internasjonalisering, miljø, overordnet fysisk planlegging og nyskaping i næringslivet.

Problemene på Finnmarkskysten med voksende arbeidsledighet, fraflytting og mangel på styring av fiskeressursene til landindustrien viser med all tydelighet behovet for en sterkere styring.

Desentralisering av makt

Skal vi ivareta og videreutvikle våre demokratiske tradisjoner må makt til å bestemme ligge hos innbyggerne selv, direkte og gjennom valgte organer. Derfor bør både den geografiske og politiske avstanden mellom styrende og styrte være så liten som mulig. Lokaldemokratiet må få rom til å samordne på tvers av sektorgrenser og til å finne lokale løsninger tilpasset lokale behov.

LO setter hensynet til innbyggerne og kvaliteten på tjenestene de mottar i høysetet. Valg av nye modeller for organiseringen av lokalt og regionalt nivå må ikke gå på bekostning av demokrati, nærhet og kvalitet.

Spesialisthelsetjenesten

Erfaringene med den statlige overtakelsen av spesialisthelsetjenesten i fristilte foretak har satt spørsmålet om en sterkere demokratisk forankring på dagsorden. I en debatt om sterke regioner er det naturlig å ta opp til vurdering sykehusenes rolle. Det er fra flere hold tatt til ordet for en sterkere demokratisk forankring i nye regioner, med større folkevalgt innflytelse over spesialisthelsetjenesten. Sykehusreformen og den statlige overtakelsen av spesialisthelsetjenesten har aktualisert debatten om både oppgavefordeling og modeller for organisering av viktige samfunnsområder.

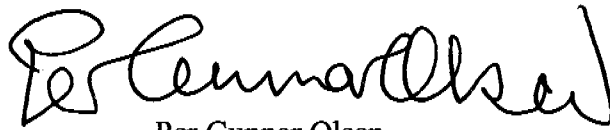
Oppgavefordelingsutvalget - et godt utgangspunkt

Oppgavefordelingsutvalget som vurderte ansvars- og oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene i innstilling i NOU 2000:22 om oppgavefordeling mellom stat, region og

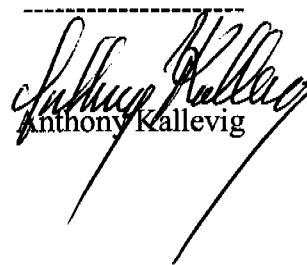
kommune anbefalte å gi det regionale nivået større ansvar innen samferdsel, regional planlegging, tilrettelegging for næringsutvikling og kultur.

LOs høringsvar oversendes med forbehold om Sekretariatets godkjenning.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Per Gunnar Olsen

Anthony Kallevig

Vedlegg